

Storumans kommun

POSOM

Psykiskt och social omsorg vid kriser
Och större olyckor
Styrdokument

Antaget av Omsorgsnämnden 2015-03-18

Uppdaterad december 2015

Reviderad av ON 2017-12-13 § 143

Innehåll

Inledning.....	3
Vägledande principer	3
Mål	3
POSOM kan aktiveras vid olika tillfällen	3
Andra aktörer vid stora kriser	4
POSOM:s organisation.....	4
Ledningsgrupp för POSOM	5
Ledningsgruppen för POSOM:s ansvar och uppgifter	5
POSOM-samordnarens ansvar	6
Stödgrupp med frivilliga personer finns i:	6
Stödgruppens ansvar och uppgifter.....	6
Kriscenter/stödlokal	7
Krislådor.....	7
Kostnader i samband med kris	7
Samverkan mellan kommuner	7
Ansvarsområden inom respektive verksamhets område.....	8
Krisstöd	9
Ledningsgrupp för POSOM namn och telefonnr.....	10

Inledning

Varje enskild arbetsplats och organisation ska i första hand ha en egen krisplan och en organisation hur de ska hantera kriser och andra allvariga händelser.

Kommunen ska vidta en rad olika åtgärder för att minska sin sårbarhet och öka förmågan att hantera allvarliga händelser. Vilka dessa åtgärder är regleras i en lag och en förordning:

- Lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.
- Förordningen (2006:637) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Flera allvarliga händelser som inträffat i Sverige de senaste åren har visat på betydelsen av att kommunerna har en god krisberedskap.

Under 1990 lades grunden till kommunernas POSOM arbete. POSOM är en initialförkortning och står för **psykiskt och socialt omhändertagande** vid stora olyckor och katastrofer. I samband med allvarliga händelser såg man betydelsen av stöd i olika former och att samverka mellan olika aktörer var en viktig del i krisstödet.

I Storumans kommun utgör POSOM en del av det samlade krisstödet. Detta dokument är POSOMs styrdokument.

Vägledande principer

Ansvarsprincipen: Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden ska också ha motsvarande ansvar vid en krissituation.

Likhetsprincipen: Verksamhetens organisation och lokalisering skall vara så lik som möjligt. Förändringar i organisation, lokaler eller verksamhet skall inte göras större än vad som krävs för att hantera krisen.

Närhetsprincipen: En kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga.

Mål

Storumans kommun ska ha en god beredskap som kan möta olika hot, påfrestningar och störningar i kris- och katastroflägen.

POSOM utgör en del av samhällets krisberedskap.

POSOM upprättar vid större olyckor/katastrofer ett kriscentrum där människor kan samlas.

POSOM har i uppdrag att ge psykosocialt stöd till drabbade individer och/eller deras närstående.

POSOM ska vid behov kunna hänvisa drabbade personer till rätt myndighet/instans.

POSOM arbetar med att stötta personer genom kriser och allvariga händelser för att förebygga att personer drabbas av långvarig psykisk ohälsa som kan bli resultatet av en traumatisk händelse.

POSOM kan aktiveras vid olika tillfällen

Vid behov av POSOM ring i första hand alltid Räddningstjänstens räddningschef i beredskap (RCB)!

Det är ledningsgruppen för POSOM som gör bedömning om olyckan/händelsen är ett POSOM ärende. POSOM kan vara aktiv utan att ett kriscentrum upprättas. POSOM kan kontaktas via RCB. POSOM är inte en grupp med ständig jour och beredskap. POSOM behöver tid för planering av insats samt tid för att samla personer inom ledningsgrupp och stödpersoner som kan agera. För att POSOM ska ges tillfälle att öva har krisbegreppet vidgats till att även omfatta större vardagsolyckor.

- Vid en stor kris, ex olycka där fler än 10 personer är drabbade, aktiveras hela ledningsgruppen för POSOM och stödgruppen. Kriscentra upprättas.
- Vid en mellanstor kris, ex olycka där mellan 4-10 personer är drabbade aktiveras delar ur ledningsgrupp för POSOM och eventuellt stödpersoner.
- Vid en mindre kris, olycka/händelse där 1-4 personer är direkt drabbade aktiveras två personer ur ledningsgrupp för POSOM samt att stödpersoner kan kallas in vid behov.

Andra aktörer vid stora kriser

Kommunal krisledningsgrupp

Storumans kommun har en fastställd handlingsplan för extraordnåra händelser och kriser. Ledningsorganisationen består av krisledningsnämnd och beredningsgrupp.

Definition

En extraordinär händelse anses råda när något inträffat i kommunen som uppfyller samtliga av nedanstående kriterier:

- Avviker från det normala.
- Innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning av viktiga samhällsfunktioner.
- Fodrar skyndsamma insatser av en kommun.

Vid allvarlig händelse kan krisledningsnämnd och Beredningsgruppen samverka med POSOM-gruppen.

Psykosocial katastrofledningsgrupp (PKL-GRUPP)

Landstinget har en krisledningsgrupp den kallas PKL-grupp. Det finns en ledningsgrupp på varje sjukhus i länet. Gruppen består av representanter från t.ex. psykiatri, kuratorer och sjukhuskyrka. Till ledningsgruppen finns en krisgrupp kopplad som kan aktiveras vid behov. Denna grupp aktiveras vid allvarlig händelse och ansvarar för Landstingets samordning av det psykosociala omhändertagandet. Gruppen fungerar främst som en avlastning för sjukvården och vänder sig till drabbades anhöriga och närstående. PKL-gruppen och kommunens POSOM-grupp kan samverka om behov finns.

POSOM:s organisation

Omsorgsnämnden

Omsorgsnämnden svarar för Socialtjänstens arbetsområde och har det yttersta ansvaret för POSOM-arbetet i kommunen utifrån socialtjänstens särskilda ansvar för psykosocial krisberedskap samt att socialtjänstens representant ska vara samordnare för POSOM. Omsorgsnämnden ansvarar inte för de eventuella kostnader som personer i POSOM:s ledningsgrupp har i samband med uppdrag i POSOM ex lön. Dessa kostnader skall respektive verksamhet stå för.

Ledningsgrupp för POSOM

Ledningsgruppen för POSOM består av personer från olika verksamheter och har olika professionell bakgrund. Det är viktigt att personerna i ledningsgruppen i största möjliga mån är de samma under en längre tidsperiod. Detta för att gruppen ska lära känna varandra och bli sammansvetsad. Regelbundna träffar ska hållas för utbyte av erfarenheter, ny kunskap, uppdateringar samt för gruppens sammanhållning. Ledningsgruppens sammansättning av olika professioner med olika erfarenheter och samhällsengagemang är grunden för ett gott POSOM arbete.

Ledningsgruppen ska vid behov knyta till sig resurspersoner såsom tolkar, kanslipersonal eller andra specialfunktioner som finns att tillgå.

Ledningsgruppen ska vid behov få ekonomiska delegeringar som gör det möjligt att effektivt hjälpa människor, även om behoven vid tillfället skulle vara stora.

Ledningsgruppen ansvarar för att arrangera och erbjuda stödpersoner som ingår i POSOM utbildning regelbundet.

Lokal stödgrupp finns i Tärnaby och enskilda stödpersoner knyts upp vid behov. På grund av det geografiska avståndet så är det viktigt att ledningsgruppen löpande ger stödgruppen i Tärnaby aktuell information.

Ledningsgruppen består av

- Socialtjänsten (samordnare)
- Räddningstjänsten
- Polisen
- Kyrkan
- Sjukvården
- Skolan
- Representant från stödgruppen i Tärnaby

Ledningsgruppen för POSOM:s ansvar och uppgifter

- Att ha det övergripande ansvaret för psykiskt och socialt omhändertagande vid större olyckor och katastrofer.
- Att upprätta informations- och stödcentral efter det att larm kommit från SOS-centralen, PKL-grupp, räddningsledare eller enskild medlem i POSOM-gruppen
- Att vara eller utse någon stödperson som stöd till drabbade eller närstående under den akuta fasen.
- Att förmedla kontakt med annan professionell verksamhet vid behov ex psykiatri, hälso- och sjukvård, socialtjänst.
- Att i samråd med stödgrupp i Tärnaby vid behov upprätta informations - och stödcentral i Tärnaområdet.
- Att samverka med andra av händelsen berörda organisationer och verksamheter
- Att ansvara för utbildning av den egna organisationen. Ledningsgruppen, stödgruppen och stödpersonerna.
- Att uppdatera och revidera POSOMs rutiner, checklistor och telefonlistor.
- Att rekrytera personer till stödgruppen.

- Att föra logg över händelser när POSOM är aktiverat.
- Att ge återkoppling till berörda efter händelsen.
- Att följa upp och utvärdera POSOM arbetet efter en händelse.

POSOM-samordnarens ansvar

- Vara sammankallande, leda POSOM arbetet och informera om POSOM.
- Ansvara för att dokumentation förs och att förvara den.
- Ansvara för att krislådorna hålls uppdaterade.
- Ansvara för att nya stödpersoner och nya i ledningsgrupp introduceras i POSOM:s arbete
- Ansvar för att stödpersoner i Storuman och stödgruppen i Tärnaby erbjuds utbildning regelbundet.
- Ansvara för att upprätthålla kontakten mellan ledningsgrupp för POSOM, stödpersoner i Storumanområdet och stödgruppen i Tärnabyområdet

Stödgrupp med frivilliga personer finns i:

- Storuman
- Tärnaby

Stödgruppen fungerar som en frivillig grupp, kontaktuppgifter till stödgruppen finns hos POSOM:s ledningsgrupp.

Stödgruppens ansvar och uppgifter

Stödpersonerna aktiveras av ledningsgrupp för POSOM, deras huvudsakliga uppgift är att vara ett praktiskt och emotionellt stöd till drabbade personer:

- Att skydda drabbade personer från ytterligare traumatisk stress.
- Att vara stödperson till enskilda och familjer.
- Att förmedla lugn och trygghet.
- Att ge praktisk hjälp t.ex. erbjuda mat, dryck, värme, vila.
- Lyssna till drabbade men försök inte att ge samtalsbehandling.
- Viktigt att inte lova mer än vad man kan hålla.
- Berätta för drabbade vart de kan få information.
- Att ta särskild hänsyn till drabbade barns behov ex ge barn utrymme för lek.
- Att delta i utbildningsträffar som anordnas för stödgruppen.

Kriscenter/stödlokal

Kriscenter upprättas vid stor kris utifrån situationen, geografien och beroende på vilka som är drabbade väljs lokal utifrån vad som är lämpligt. Stödlokal upprättas som en öppen mötesplats för indirekt drabbade och allmänheten som vill visa deltagande och sorg vid en krishändelse.

Förslag på lokaler:

Storuman: Församlingsgården

Tärnaby: Församlingshemmet

Krislådor

Det finns två krislådor. Dessa lådor förvaras på Räddningstjänsten i Storuman och Räddningstjänsten i Tärnaby. Ta kontakt med RCB för att komma in i lokalen. På Församlingsgården i Storuman finns filter, namnskyltar och reflexvästar.

Kostnader i samband med kris

Vid en allvarlig kris kan ledningsgruppen för POSOM behöva få ekonomiska delegeringar som gör det möjligt att effektivt hjälpa människor, även om behoven vid tillfället skulle vara stora.

Delegering ges av socialchef, omsorgsnämndens ordförande eller vice ordförande. Vid större kriser sker samråd med kommunens ledningsgrupp.

Samverkan mellan kommuner

Gällande Arvidsjaur, Arjeplog, Malå, Lycksele, Sorsele och Storumans kommuner.

Det är RCB som aktiverar POSOM-ledningsgrupp vid behov. Räddningstjänsten i de sex kommunerna har ett utarbetat samarbete som innebär att beredskapen roterar mellan kommunernas räddningschefer. Räddningscheferna har telefonlistor på varje kommuns POSOM-ledningsgrupp och kan därmed på ett smidigt sätt nå den berörda kommunens POSOM-ledningsgrupp om behov uppstår.

RCB nås på telefon 0950-16211

Kommuner som ingår i samverkansavtalet med RCB har rätt att genom berörd kommuns POSOM-ledning använda resurspersoner från annan POSOM-ledningsgrupp om behov uppstår.

Stöd- och resurspersoner avlönas av respektive verksamhet och kommun.

De kostnader som uppstår får man reglera i efterhand mellan berörda kommuner.

Respektive kommun ansvarar för att löpande uppdatera telefonlistorna.

POSOM ledningsgrupperna planerar och genomför utbildningsinsatser tillsammans.

Återkommande möten för POSOM-ledningsgrupp, minst en gång varje år för planering och utbyte av erfarenheter

Ansvarsområden inom respektive verksamhetsområde

Socialtjänst och omsorg

Socialtjänsten har ett övergripande ekonomiskt ansvar för hjälp med t.ex. ekonomi, logi och kläder, resor och annat praktiskt för de drabbade. Socialtjänsten ansvarar för stödsamtal avseende den egna personalen samt att det egna arbetet dokumenteras.

Skola

Skolan ansvarar för stöd och hjälp till de drabbade utifrån dess yrkesroll. Skolan ansvarar även för att drabbade barn får särskild omsorg utifrån deras specifika behov. Skolan ansvarar för stödsamtal med den egna personalen samt att dokumentera det egna arbetet.

Polisen

Polisen ansvarar för kontakten med polismyndigheten och PIC. Polisen ansvarar även för information till enskilda och bistår räddningstjänsten i mediakontakter. Polisen ansvarar för att lämna dödsbud. Polisen ansvarar för stödsamtal med egen personal samt har ansvar för att det egna arbetet dokumenteras.

Kyrkan

Kyrkan ansvarar för stödsamtal och andaktsstunder. Kyrkan kan bistå polisen vid dödsbud. Kyrkan ansvarar för stödsamtal med egen personal samt ansvarar för att det egna arbetet dokumenteras.

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten ansvarar för att tillsammans med räddningsledaren och Polis samordna information och mediakontakter. Räddningstjänsten ansvarar även för att sammanställa all in- och utgående information samt har ansvar för krislådorna. Räddningstjänsten ansvarar även för stödsamtal med egen personal samt att dokumentera sitt eget arbete.

Primärvården

Primärvården har ansvar för kontakten med länssjukvården, övrig sjukvård samt sjukvårdsledare på skadeplats. Primärvården har ansvar för mediakontakter gällande medicinsk information. Primärvården ansvarar för stödsamtal med egen personal samt för att dokumentera det egna arbetet.

Krisstöd

Stödinsatser vid kriser och allvarliga händelser skall användas flexibelt och med lyhördhet utifrån situationen. Stödinsatser skall bidra till att stärka drabbades känsla av hoppfullhet, trygghet, säkerhet och självförtroende samt stärka deras samhörighet med andra drabbade och närstående.

Insatserna ska vara:

- Föregripande och inte invänta att problem ska uppstå.
- Lättillgängliga och flexibla.
- En del av sjukvårdens och socialtjänstens krisberedskap.
- Sammankopplade med samhällets övriga insatser.
- Ges kontinuerligt, erbjudande om långsiktigt stöd skall ges om behov finns.

Akut fas

Tidiga insatser ska bidra till att minska oro och ovisshet samt ge praktiskt och emotionellt stöd.

- Ordna lokaler där akuta behov kan tillgodoses av t.ex. skydd, mat, värme, bostad.
- Hålla ihop familjer
- Ge stöd till ensamma barn.
- Underlätta för anhöriga att komma i kontakt med drabbade.
- Ge stöd och information till närstående.

Mellanfas

Fokus ska ligga på att hjälpa människor att återvända till sitt dagliga liv och rutiner. Erbjud drabbade uppföljande kontakt.

- Stöd från personers egna nätverk är viktigt för återanpassning.
- Träffa och samtala med andra personer som varit utsatta eller som arbetade med händelsen.
- Vid behov genomföra en screening av högriskindivider.
- Stöd i att ha fortsatt kontakt med hälso- och sjukvård och psykiatri för dem som har behov av det.
- Stöd att ta emot rådgivning i t.ex. sjukförsäkringsfrågor med mera.

Långtidsfas

Med hjälp av egna resurser och egen förmåga till återhämtning kan drabbade lära sig hantera påfrestningar och nya krav på livet. Några personer kan dock ha kvarstående symtom från händelsen.

- Vissa drabbade har behov att dela sina erfarenheter.
- I samband med årsdagar kan extra stöd behövas.
- Personer som drabbas av PTSD eller depression behöver specialistbehandling.

Viktigt att ge utrymme till självläkning. Det är viktigt med tidiga kontakter och att bry sig men var försiktig med samtal.

De flesta människor som utsatts för påfrestningar självläker!

Ledningsgrupp för POSOM

Omsorgsnämndens ordförande

Roland Gustafsson

Mobil: 070-385 73 37

Mobil privat: 070-327 74 94

POSOM samordnare, Individ- och familjeomsorgen (IFO)

Therése Mörtzell

Arb: 0951-140 28

Mobil arb: 072-211 12 90

Mobil privat: 073-435 25 54

Räddningstjänsten (kan inte ringas ut vid akutläge)

Gunnar Backman

Mobil arbete/privat: 070-690 02 87

Polisen (Kan inte ringas ut vid akutläge)

Patrik Gustafsson

Mobil arbete: 070-559 18 60

Kommunal vård och omsorg

Sofia Lindberg

Arbete: 0951-140 26, 076-134 24 04

Mobil privat: 070-674 32 03

Svenska kyrkan

Ann-Louise Holmberg Karlsson

Telefon 0951-265 10 Pastorsexp: 0951-265 00

Mobil 070-3473881

Skolan

Emilie Kristiansson

Mobil arbete 072-453 36 30

Mobil privat: 073-080 41 86

Primärvård

Jennie Härgestam

Mobil arbete: 070-358 56 45

Mobil privat: 070-326 60 39

Tärnaby Stödgrupp

Allan Forsberg

Mobil: 070-694 46 81

Johanna Almström

Mobil: 070-345 92 12

Telefonlista till stödpersoner i Storuman finns hos POSOM-ledningsgrupp och sjukstugan i Storuman. Telefonlista till stödgruppen i Tärnaby-området finns hos stödgruppen och sjukstugan i Tärnaby.